

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Фізико-технологічний факультет
Кафедра теорії та методики професійної освіти

***СУЧАСНИЙ ВЧИТЕЛЬ
ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ:
ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ***

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
26-27 жовтня 2016 р.**

Україна, Рівне
Видавець О. Зень
2016

УДК 373.5.011.3- 051:331

ББК 74.268

П 341

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 10 від 27 жовтня 2016 р.)

Редакційна колегія:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ – голова оргкомітету;

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук., професор, перший проректор РДГУ – заступник голови оргкомітету;

Дейнега Олександр Вікторович – кандидат економічних наук, проректор з наукової роботи РДГУ – заступник голови оргкомітету;

Сингаївський Дмитро Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент, декан фізико-технологічного факультету РДГУ;

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики професійної освіти;

Поліщук Наталія Володимирівна – кандидат технічних наук, доцент;

Шутяк Володимир Георгійович – кандидат педагогічних наук, доцент;

Дупак Надія Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент;

Кирильчук Юрій Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент;

Літковець Олена Дмитрівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач;

Шурин Олена Іванівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач.

Рецензент:

Савченко Лариса Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики технологічної освіти ДВНЗ «Криворізький національний університет».

Сучасний вчитель трудового навчання та технологій: досвід та перспективи.
Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Рівне 26 – 27 жовтня 2016 року). – Рівне: О. Зень, 2016. – 114 с.

ISBN 978-617-601-167-5

У збірнику представлено тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Сучасний вчитель трудового навчання та технологій: досвід та перспективи», яка відбулася 26-27 жовтня 2016 р. на базі Рівненського державного гуманітарного університету, за ініціативи кафедри теорії і методики професійної освіти. Тематику доповідей присвячено: шляхам удосконалення форм і методів організації науково-дослідницької та позааудиторної роботи; сучасним методикам і практичному досвіду: викладання навчальних дисциплін у системі підготовки вчителів трудового навчання та технологій; навчання учнів в загальноосвітніх закладах трудового навчання та технологій.

Збірник адресовано науковцям, аспірантам, вчителям трудового навчання, студентам, з метою використання в науковій та навчальній діяльності.

*За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей.
Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.*

УДК 373.5.011.3- 051:331
ББК 74.268

ISBN 978-617-601-167-5

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2016
© Автори статей, 2016

ЗМІСТ

Передмова	3
Андрощук І.В. Проектна технологія як засіб підготовки вчителів трудового навчання та технологій до педагогічної взаємодії.....	4
Андрощук І.П. Позаурочна предметно-перетворювальна діяльність майбутніх вчителів трудового навчання.....	6
Бережна М.В. Інженерно-педагогічна складова діяльності викладачів практичного навчання.....	9
Борисова Т.М. Самостійна навчальна робота студентів у світлі євроінтеграції.....	12
Валача А.М. До проблеми розвитку технічного мислення у майбутніх вчителів трудового навчання.....	14
Вовк Н.В., Селиверстова Г.В. Уроки трудового навчання з застосуванням технології емпайрмент.....	16
Войтко А.І., Хоронжевський О.М., Зброжек Д.Г. Використання інтерактивних технологій на заняттях профільного навчання «Деревообробка» в 10-му класі	17
Галамбош Г.В. Патріотичне виховання молоді: сучасні аспекти розвитку	19
Гомонець О.А. Впровадження інноваційних технологій в систему підготовки вчителя трудового навчання у педагогічному коледжі.....	21
Гордійчук Ю.П. Теоретичні аспекти розвитку графічних компетентностей в учнів на уроках трудового навчання.....	23
Гриценко Л.О. Інтерактивні технології навчання студентів графічних дисциплін	25
Гусак Н.В. До питання про формування професійної самосвідомості майбутніх учителів трудового навчання.....	28
Дорош Г.В. Теоретичні аспекти формування в учнів старших класів навчальних компетентностей засобами проектних технологій	30
Дупак Н.В. Підготовка майбутніх вчителів технологій до інноваційної діяльності..	32
Жогло Н.В. Підготовка майбутнього вчителя технологічної освіти до реалізації проектних технологій.....	35
Калязін Ю.В. Інтерактивні системи навчання при вивченні метрології та стандартизації.....	37
Кирильчук Ю.В. Організація дослідницької роботи майбутніх вчителів технологій при вивченні методичних дисциплін	39
Кібальник В.А. Переваги та недоліки програмного забезпечення системи дистанційного навчання.....	42
Кудря О.В. Підготовка майбутніх вчителів трудового навчання до навчання учнів основної школи елементам дизайну.....	45
Кузьменко П.І. Вплив міжпредметних зв'язків з інформатики та обчислювальної техніки на засвоєння студентами знань з інженерної та комп'ютерної графіки.....	46
Кулінка Ю.С. Методичні аспекти використання арт-технологій на уроках трудового навчання.....	49
Лісова С.В. Професійна компетентність майбутнього вчителя у контексті модернізації вищої освіти.....	52
Літковець О.Д. Впровадження сучасних педагогічних технологій в процес	

підготовки вчителя трудового навчання та технологій.....	54
Мельник І.В. До питання фахової підготовки сучасного вчителя трудового навчання та технологій.....	56
Мокляк В.І., Одарчук О.М. Самопізнання особистості засобами арт-терапевтичної техніки лялькотерапії на уроках трудового навчання.....	59
Нагорна Н.О. Евристичні методи проектування як засіб формування проектно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання.....	63
Орлова Н.С. Залучення учнів молодшого шкільного віку до художнього конструювання.....	66
Осіпова В.С. Мультимедійні технології як важлива перспектива розвитку освітнього процесу.....	68
Охріменко Л.С. Традиційний костюм українців XVI-VII століття.....	70
Поліщук Н.В. Освітній аспект застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання.....	72
Поляков С.В. Технологія розробки дидактичного супроводу засобами SAMTASIASTUDIO процесу навчання креслення.....	74
Савенко І.В. Естетичне виховання у процесі підготовки майбутніх учителів технологій до викладання основ дизайну.....	77
Сервачак О.В., Малєєва І.В. Формування жіночої та національної ідентифікації дівчат на уроках трудового навчання.....	79
Сергійчук Н.М. Формування професійних умінь майбутніх учителів технологій засобами ІКТ.....	81
Симонович Н.В. Сутнісні особливості інтерактивних технологій навчання.....	83
Сіпайло В.О. Використання засобів комп'ютерної техніки на уроках трудового навчання.....	85
Титаренко В.М. Гігієнічна культура учнів загальноосвітньої школи на уроках трудового навчання	87
Титаренко В.П. Естетико-педагогічна проекція українських народних промислів.....	89
Титаренко О.О. Самостійна робота студентів при організації навчального процесу.....	91
Фещук Ю.В. Графічна підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій у системі вищої освіти.....	92
Цина А.Ю. Проектування та впровадження інноваційних педагогічних технологій.....	94
Чорнусь С.М. Зв'язок графічної підготовки майбутніх учителів технологій з вивченням дисципліни «Обробка конструкційних матеріалів».....	96
Шевчук А.А. Текстова вишивка: історичні аспекти української орнаментики на уроках трудового навчання.....	99
Шурин О.І. До питання підготовки вчителя технологій у контексті євроінтеграції.....	101
Якименко А.В. Мультимедія як невід'ємний засіб підвищення ефективності навчального процесу.....	103
Яремчук І.А. Формування проектно-технологічної компетенції майбутнього учителя технологій в умовах педагогічного коледжу.....	105
Автори	109

Сіпайло Валентина Олександрівна,
старший викладач,
кафедра теорії та методики професійної освіти,
Рівненський державний гуманітарний університет

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕХНІКИ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Стрімкий розвиток комп'ютерної техніки і її різноманітного програмного забезпечення – це одна з характерних примет сучасного періоду розвитку суспільства. Технології, основним компонентом яких є комп'ютер, проникають практично в усі сфери людської діяльності. Те, що недавно вважалося фантастикою, тепер завдяки науково-технічному прогресу, особливо прогресу в області комп'ютерних технологій, стало реальністю [2, 18].

Впровадження комп'ютерних технологій у процес навчання різних навчальних предметів набув масового характеру. Комп'ютер став засобом підвищення продуктивності праці у всіх сферах діяльності людини. Проте, процес інформатизації мало торкнувся трудового навчання. Це пов'язано із необхідністю формування за допомогою комп'ютера певних навичок. Тому, справедливо підкреслюючи можливості комп'ютера, акцент необхідно робити на тому, що машині відводиться роль засобу, а суб'єктом діяльності завжди залишається людина, комп'ютер виступає в ролі провідника ідей вчителя.

В останні роки в Україні інтенсивно досліджують питання запровадження в навчальний процес засобів комп'ютерної техніки Ю.С.Рамський, Ю.В.Горошко, М.С.Головань, В.В.Дровозюк, Н.В.Морзе, В.В. Лапинський, О.В.Жильцов, Ю.О.Жук, Є.М.Смирнова, та ін.

Освітня галузь “Технологія” основною метою висуває формування технічно, технологічно освіченої особистості, підготовленої до життя та активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

Демократизація, ринкова економіка, отримання громадянами прав і свобод супроводжуються необхідністю посилення особистої відповідальності за свою долю, небаченим до цих пір зростанням ролі професії у життєвому та професійному самовизначенні, власному благополуччі. Трудове навчання як компонент загальної освіти й освітньої галузі «Технології» повинно відіграти у цій справі особливу роль [1, 65].

На уроках трудового навчання школярі повинні якомога частіше використовувати комп'ютерну техніку, звертатися до неї за допомогою, вчитися розуміти її значення в підвищенні продуктивності та культури праці. Трудове навчання в 8–9 класах, як відомо, засноване головним чином, на ручній і частково механізованій праці з використанням механізованих інструментів. І це виправдано з точки зору психології та фізіології. До того ж не всяку техніку, що використовується в сучасному виробництві, можна встановити в шкільних майстернях. Проте й у діючій програмі для 8–9 класів можна знайти шляхи використання комп'ютерної техніки на уроках, враховуючи матеріальну базу кабінету інформатики.

Сучасний стан використання комп'ютерної техніки для формування в учнів основної школи вмінь і навичок з проектування та виготовлення швейних виробів, має такі можливості для застосування на заняттях трудового навчання:

- використання комп'ютера як джерела інформації, в тому числі через глобальну комп'ютерну мережу Інтернет;
- демонстрування трудових дій та операцій з використанням системи мультимедіа;
- побудова креслень, ескізів з використанням систем автоматизованого проектування та їх реалізація за допомогою принтера (плотера).

В загальноосвітній школі в ряді завдань з художнього проектування, що реалізується в рамках проектної діяльності, пов'язаної з художньою обробкою різних матеріалів, входить розробка креслень, викрійок, ескізів, моделей, макетів, конструктивних елементів, схем.

Основними етапами художнього проектування являються: передпроектне дослідження, художньо-конструкторський пошук, розробка ескізного проекту, створення проектно-конструкторської документації, виготовлення зразка та його випробування. Комплекс вищезгаданих етапів являється доцільним і для навчального проектування. Кожен з цих етапів поряд з традиційною формою представлення матеріалу може бути виконаний з використанням комп'ютера.

Передпроектне дослідження. Даний етап характеризується збором і аналізом інформації, що стосується проєктованого художнього виробу, постановкою вимог до нього. Зібрана інформація систематизується, результати краще представити у вигляді таблиць, це забезпечить зручність систематизації та редагування даних. На даному етапі найбільш доцільно використовувати програми Adobe InDesign, QuarkXPress, Adobe PageMaker.

Зібрану інформацію можна представити у вигляді комп'ютерних презентацій, створених в програмах Microsoft PowerPoint, Adobe Premiere. Програма Macromedia Flash MX призначена для створення комп'ютерної графіки та анімацій в Інтернеті.

Замалювати прототип проєктованого виробу можна виконати за допомогою графічного редактора Corel Painter, інструменти якого за своїми можливостями найбільш близькі до традиційних, а також в редакторах растрової графіки Paint, Adobe Photoshop та інших [5, 33].

Редактор векторної графіки CoreDRAW – один з найбільш поширених програмних засобів для проєктування. З його допомогою можна створювати так званий фірмовий стиль, упаковку, листівки, заготовки для анімації, схеми, ілюстрації, верстки і багато іншого [3].

В останні роки САПР швейних виробів використовуються в масовому виробництві. Вони дозволяють суттєво прискорити процес розробки й впровадження нових моделей виробів, поліпшити якість продукції.

Система «Силует» являє собою середовище для конструювання моделей одягу і створення лекал. Система «Силует» дозволяє будувати основи і швидко модифіковані лекала, забезпечує введення деталей виробу в готовому вигляді. Система «Силует» дозволяє конструктору одночасно працювати з паперовими та електронними лекалами, в тому числі виконувати перенесення змін з паперових на електронні лекала без повторного введення деталей. Система «Силует» підтримує всі форми створення зразка, включаючи драпірування і повномасштабний ескіз [4, 37].

На особливу увагу заслуговує система автоматичного проєктування та моделювання одягу RedCafe (рис.1).

Середовище цієї програми є досить просте та зручне в користуванні. Основні принципи роботи програми RedCafe: на верхній панелі інтерфейсу квадратна кнопка з «футболка». Вибираємо базу, виріб, вводимо розміри і натискаємо ОК. Далі на моніторі з'являються базові креслення які можна редагувати та моделювати [6, 56].

Суспільство поступово переходить до інформаційного етапу свого розвитку, в якому інформація та її вища форма – знання набувають такого ж важливого значення, як нафта, енергія, надра. За ідеальною можна прийняти таку модель інформаційного суспільства, в якому будь-яка людина, що знаходиться у будь-якій точці земної кулі і навіть за її межами, у будь-який час може отримати потрібну їй інформацію. При цьому інформацією може користуватися велика кількість людей без будь-якої шкоди для інформації. Відбувається інформатизація освіти – процес забезпечення сфери освіти теорією і практикою розробки і використання сучасних нових інформаційних технологій, орієнтованих на реалізацію психолого-педагогічної мети і виховання.

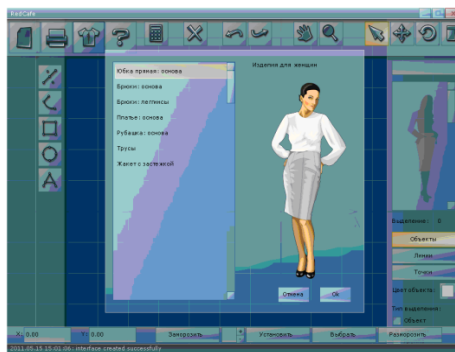

Рис. 1. Середовище програми RedCafe.

Розробка новітніх технологій навчання викликала до життя не лише нові психолого-педагогічні проблеми, зумовлені тим, що функції управління покладаються на комп'ютер. Виявилось необхідним переглянути багато положень і принципів дидактики й педагогічної психології, розробити нові засоби описування процесу навчання, які дозволяють точніше описати основні поняття, наприклад, метод навчання, навчальний вплив і т.д. У зв'язку з цим потрібно точніше описати всі компоненти навчального процесу, починаючи від системи знань і методів і закінчуючи засобами розпізнавання індивідуальних особливостей учнів.

Отже, на сучасному етапі розвитку шкільної освіти проблема застосування комп'ютерних технологій на уроках набуває суттєвого значення. Комп'ютер з системою автоматизованого проєктування швейних виробів в руках учителя стає дуже ефективним технічним засобом навчання. Одночасно впливаючи на зоровий та слуховий аналізатори він оперативно відповідає на дії користувача, підтримуючи справжній зворотний зв'язок, тобто працює в інтерактивному режимі. Сучасна концепція освіти сприяє розвитку та збільшенню ефективності застосування комп'ютерів у навчальному процесі, тому системи автоматизованого проєктування швейних виробів доцільно використовувати і в навчальному процесі. В загальноосвітній школі в ряді завдань з художнього проєктування, що реалізується в рамках проєктної

діяльності, пов'язаної з художньою обробкою різних матеріалів, входить розробка креслень, викрійок, ескізів, моделей, макетів, конструктивних елементів, схем.

Література

1. Басалева Т. Ф. Комп'ютер на уроках обслуговуючого труда / Т. Ф. Басалева // Школа и производство. – 2005. – №8. – С. 65.
2. Гирина Д. С. Моделирование изделий декоративно-прикладного искусства в программе 3D Studio Max / Д. С. Гирина // Школа и производство. – 2005. – №4. – С.45–56.
3. Кисленко Т. М. Методика проектування з використанням програми Intel "Навчання для майбутнього" / Т. М. Кисленко // Трудове навчання (Шкільний світ). – 2009. – № 51 (трав.). – С.3–11.
4. Коберник О. Д. Дидактичні основи сучасного уроку трудового навчання / О. Д. Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – № 2. - С. 3 – 7.
5. Коваленко В. И. Комп'ютерна навчальна програма «Майстер» (трудове навчання): Методичні рекомендації по використанню у навчальному процесі 5-7 класів / Укл. Ващук О.В. / Наук. кер. О. М. Христіанов. – Бердянськ: Бердянський педагогічний інститут імені П. Д. Осипенко, 1999. – 28 с.
6. Кречетников К. Г. Проектування креативного освітнього середовища на основі інформаційних технологій у вузі / К. Г. Кречетников. – М.: Госькоорцентр, 2003. – 296 с.

**Титаренко Валерій Миколайович,
старший викладач,
кафедра виробничо-інформаційних технологій та безпеки життєдіяльності,
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка**

ГІГІЄНИЧНА КУЛЬТУРА УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Становлення і розбудова України як суверенної держави визначає нові орієнтири в галузі освіти, що зумовлює модернізацію педагогічного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах, викликає потребу розвитку інноваційної діяльності вчителів, спрямовуючи їх увагу на виконання соціального замовлення – виховання здорової, гармонійно розвиненої особистості учня.

Одним із пріоритетних завдань системи освіти України є формування особистості з високою культурою праці. Культура праці є невід'ємною складовою культури особистості, а підвищення її рівня стимулює людину до самореалізації, самовдосконалення та творчості.

У преамбулі Закону України «Про охорону праці» [3] застосовуються терміни «безпека» й «гігієна» праці. Передбачається, що цей Закон визначає основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я в процесі трудової діяльності, на належні, безпечні й здорові умови праці, регулює за участі відповідних органів державної влади відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища й установлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні. У тексті Закону використовуються терміни «промислова безпека», «охорона здоров'я», «безпека й гігієна праці», «безпека праці».

В Україні із 1994 р. затверджуються національні програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, спрямовані на розв'язання проблем у сфері охорони праці. Перша така програма – Національна програма поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 1994–1995 рр. – була затверджена Постановою Кабінету Міністрів України 14 лютого 1994 р. № 91.

Здорові та безпечні умови праці значною мірою забезпечуються технічним прогресом, удосконаленням техніки та технології виробництва. На сучасному рівні розвитку ці заходи самі по собі не виключають шкоди – для їхнього усунення повинні застосовуватися заходи, передбачені нормами трудового права з охорони праці та спрямовані на запобігання або нейтралізацію впливу на працівників небезпечних і шкідливих виробничих факторів.

У сучасній науковій літературі термін «безпека праці» визначається Н. Хуторян і Ю. Баранюк, на думку яких, безпека праці є системою правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних заходів, спрямованих на створення безпечних для здоров'я працівників умов праці [5, 211]. Це визначення є близьким до поняття «охорона праці», що міститься в ст. 1 Закону України «Про охорону праці», відповідно до якої охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я й працездатності людини в процесі трудової діяльності.

В актах Міжнародної організації праці застосовуються поняття: «охорона праці», «охорона здоров'я працівників», «безпека й гігієна праці», «безпека праці та здоров'я», «професійна безпека й здоров'я».